

جلوه‌های شیعی در مازندران

از آغاز تا ده غدیر

جلوه‌های تشیع در مازندران از آغاز تا دهه شدید

مؤلف: سید علی موحد ابیطحی

ناشر: انتشارات حبل المتین

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: تیر / ۱۳۸۴ هـ ش

شمارگان: ۳۵۰۰

شماره شابک (جلد اول): ۹۶۴-۷۷۹۲-۲۱-۲

(دوره): ۹۶۴-۷۷۹۲-۲۲-۰

بها: ۳۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

انتشارات حبل المتین: قم - خیابان انقلاب - کوچه ۱۸ - پلاک ۱۳۱ تلفن: ۷۷۵۲۳۷۵

فهرست مندرجات

۱۵	 پیشگفتار
۳۶	 وجه تسمیه طبرستان
۳۷	 وجه تسمیه مازندران
۳۸	 موقعیت جغرافیایی مازندران
۴۰	 اهمیت تاریخی مازندران
۴۰	 اسلام آیین حیات بخش
۴۱	 گسترش فراگیر اسلام
۴۲	 پیامبر و رسالتی بزرگ
۴۲	 دعوت جهانی رسول اکرم ﷺ
۴۴	 کیفیت دعوت حیات بخش پیامبر اسلام ﷺ
۴۵	 اوضاع جهان در زمان ابلاغ رسالت
۴۶	 واکنش‌هایی که در مقابل دعوت پیامبر انجام پذیرفت
۴۷	 سفیر پیامبر در دربار ایران
۵۰	 نظریه یعقوبی
۵۱	 فرمان خسرو پرویز به فرماندار یمن
۵۴	 ایران و پذیرش آئین اسلام
۵۵	 مازندران تجلیگاه مذهب اهل البیت علیهم السلام
۵۶	 مازندران و حوادث صدر اسلام و عنایات و تشریف فرمایی ائمه
۵۸	 طبرستان و تشریف فرمایی سبط اکبر رسول خدا ﷺ

- مورد تهدید قرار گرفتن حکومت اسلام و تشکیل شورای جنگ ۵۹
- تشریف فرمایی امام حسن مجتبی علیه السلام به اصفهان و ۶۵
- دیگر آراء و اقوال در این باب ۷۰
- تشریف فرمایی امام حسین به همراهی امام مجتبی علیه السلام به طبرستان ۷۴
- نزول اجلال امام مجتبی علیه السلام به طبرستان و جرجان از منظری دیگر ۷۵
- امام حسن مجتبی علیه السلام در لسان الارض اصفهان ۷۶
- اهل بیت علیهم السلام و آثار و برکاتشان ۷۷
- ثبت دو خاطره از سفر امام مجتبی علیه السلام به اصفهان در تاریخ ۸۱
- موقعیت تاریخی و معنوی تخت فولاد اصفهان ۸۲
- عنایات و الطافی که نصیب صاحب مکیال گردید ۸۴
- صاحب مکیال و آثار قلمی مفید دیگر ۹۳
- ذکر خیر و بیان خاطره‌ای از حضرت آیه الله العظمی بروجردی رحمته الله ۹۵
- بنای بقعه صاحب مکیال در تخت فولاد و لسان الارض ۹۶
- جلوه‌های پرفروغ ولایت در ایران و سفر امام حسن مجتبی علیه السلام ۹۹
- بررسی خط سیر امام حسن مجتبی علیه السلام از مدینه تا طبرستان ۱۰۱
- عشق ورزی مردم ایران به اهل بیت علیهم السلام و حفظ آثار آن بزرگواران ۱۰۲
- نقش اسلام و اهل بیت علیهم السلام در تشکّل و حفظ مدنیت ماندگار مسلمین ۱۰۴
- سین برخوار اصفهان و مسجد امام حسن مجتبی علیه السلام ۱۰۵
- کتیبه تاریخی مسجد امام حسن علیه السلام سین ۱۰۶
- مناره مسجد امام حسن علیه السلام ۱۰۷
- زیارتگاه سین و بیان نکته‌ای در خصوص بقاع متبرکه ۱۰۸
- تشریف فرمایی امام حسن مجتبی علیه السلام به قدرجان از توابع اصفهان ۱۱۸
- تشریف فرمایی امام حسن مجتبی علیه السلام به ری - تهران و شهریار ۱۱۹

- ۱۲۰ قم و تشریف فرمایی حضرت امام مجتبی علیه السلام به آن دیار
- ۱۲۱ اردستان و عبور سبط اکبر رسول خدا صلی الله علیه و آله از آن و ...
- ۱۲۶ مسجد امام حسن مجتبی علیه السلام در کهنک
- ۱۲۸ مسجد امام حسن مجتبی علیه السلام در پامنار زواره
- ۱۳۲ مسجد امام حسن مجتبی علیه السلام در مهاباد محله سنگجولی
- ۱۳۲ شهر تاریخی کوهپایه و تشریف فرمایی امام حسن علیه السلام به آن سامان
- ۱۳۳ مسجد معصوم (امام حسن مجتبی علیه السلام) در کوهپایه
- ۱۳۶ مظلومیت امام مجتبی علیه السلام در سیمای مسجد معصوم کوهپایه
- ۱۳۷ مسجد معصوم یا مسجد مظلوم
- ۱۳۸ تخریب دیوار مسجد معصوم و توجه دادن به آن در عالم خواب
- ۱۳۹ مسجد معصوم و کرامات و عنایات
- ۱۴۰ بیان دو نکته در خصوص کوهپایه
- ۱۴۱ ثبات دارگه یا ثبات تاریکه قدیمی ترین مسجد کوهپایه
- ۱۴۲ اصحاب امام زمان علیه السلام از کوهپایه
- ۱۴۲ تشریف فرمایی امام حسن مجتبی به میبد و مسجد حسنی
- ۱۴۵ مسجد جامع میبد
- ۱۴۶ شهدای فهرج یزد و چاه چهل دختر
- ۱۴۷ کلام محمد مفید مستوفی بافقی در این موضوع
- ۱۴۸ چاه چهل دختر در دو کیلومتری شهدای فهرج
- ۱۴۹ تشریف فرمایی امام حسن مجتبی علیه السلام به منطقه شهداء فهرج و ...
- ۱۵۰ مسجد جامع فهرج
- ۱۵۱ داراب، شهر امام حسن مجتبی علیه السلام
- ۱۵۲ علت انتخاب خراج شهر دارابجرد از سوی امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۵۴	رفتار معاویه بعد از قرارداد صلح
۱۵۵	بازتاب گفتار معاویه
۱۵۶	اقدام معاویه در مورد خراج منطقه داراب و
۱۵۷	مزار دحیه کلبی در داراب و آراء و اقوال در این خصوص
۱۶۰	احیای مقبره دحیه
۱۶۲	نظری کوتاه به زندگی دحیه کلبی
۱۶۲	تشریف دحیه به دین مبین اسلام
۱۶۳	شهرت دحیه به انصاری
۱۶۳	خواهر دحیه از زنان پیغمبر بود
۱۶۳	دحیه از اولاد عدنان جد یستم رسول خدا است
۱۶۴	زیبایی چهره درخشان دحیه
۱۶۴	دحیه پیشگام در پذیرش اسلام
۱۶۴	دحیه و شرکتش در جنگ ها
۱۶۵	علاقه دحیه به رسول اکرم ﷺ و بالعکس
۱۶۵	نزول جبرئیل در خیلی از موارد بر رسول خدا ﷺ به صورت دحیه
۱۶۶	نازل شدن جبرئیل به صورت دحیه کلبی بر حضرت زهرا ﷺ
۱۶۶	نزول جبرئیل به صورت دحیه و آوردن میوه بهشتی برای حسین ﷺ
۱۶۷	نازل شدن جبرئیل بر رسول خدا ﷺ به صورت دحیه و
۱۶۸	نازل شدن جبرئیل بر رسول خدا ﷺ به صورت دحیه و
۱۷۰	جبرئیل به صورت دحیه سر رسول خدا ﷺ را به دامن می گیرد و
۱۷۱	نزول جبرئیل به صورت دحیه کلبی در جبهه جنگ
۱۷۲	شرکت دحیه در جنگ خیبر
۱۷۳	دحیه سفیر و حامل پیام رسول خدا ﷺ برای قیصر روم

۱۷۷	دحیه و پاپ اعظم آن روز
۱۸۱	تشریف فرمایی حضرت امام مجتبی و حضرت رضا علیه السلام به آران
۱۸۵	تشریف فرمایی ائمه علیهم السلام به ایران
۱۸۵	تشریف فرمایی حضرت علی علیه السلام به ایران
۱۸۹	فضیلتی از سلمان و نقش او در پیروزی اعراب بر مدائن
۱۹۱	تشریف فرمایی آقا موسی بن جعفر علیه السلام به ایران
۱۹۳	تشریف فرمایی حضرت امام موسی بن جعفر علیه السلام به نیشابور
۱۹۴	تشریف فرمایی حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام به ایران
۱۹۵	تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به قزوین
۱۹۹	تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به قم
۲۰۵	تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به نطنز
۲۰۶	علت شهرت این محل به قدمگاه علی و بررسی مسیر حرکت
۲۰۹	قدمگاه
۲۱۰	تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به بهبهان و
۲۱۱	قدمگاه امام رضا علیه السلام در ارجان
۲۱۱	عبور امام رضا علیه السلام از شوشتر و دزفول و قدمگاه آن حضرت علیه السلام
۲۱۳	قدمگاه حضرت رضا علیه السلام در ابرقوه
۲۱۴	قدمگاه فراشاه ده شیر
۲۱۷	عبور حضرت رضا علیه السلام از کویر یزد
۲۱۹	قدمگاههای حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام در منطقه یزد
۲۲۰	تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به یزد و مسجد فرط
۲۲۸	قدمگاه علی بن موسی الرضا علیه السلام در یزد بنا بر نقل تاریخ جدید یزد
۲۲۸	قدمگاه امام رضا علیه السلام و قبر دلاک حضرت رضا علیه السلام در زارج یزد

- ۲۲۸ تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به میبد.
- ۲۳۷ قدمگاه مشهدک خرائق.
- ۲۳۹ تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به بافران نائین و قدمگاه حضرت.
- ۲۴۰ توقف حضرت رضا علیه السلام در نائین و مسجد قدمگاه.
- ۲۴۲ قدمگاه امام علی بن موسی الرضا علیه السلام در نائین.
- ۲۴۹ دفن زنی به نام «سلطان موصلیه» از خدمه امام رضا علیه السلام در نائین.
- ۲۴۹ دفن یکی از همراهان حضرت رضا علیه السلام در نائین.
- ۲۴۹ ارتباط مردم در بین راه مرو با حضرت رضا علیه السلام.
- ۲۵۰ عبور حضرت معصومه علیه السلام از نائین و فوت یکی از ملازمانشان.
- ۲۵۱ تاثیر تشریف فرمایی حضرت رضا و حضرت معصومه علیه السلام به نائین.
- ۲۵۱ ورود سادات علوی و بنی الزهراء به شهرستان نائین.
- ۲۵۳ ورود حضرت رضا علیه السلام به آهوان.
- ۲۵۴ تشریف فرمایی حضرت رضا علیه السلام به نیشابور و استقبال مردم.
- ۲۵۴ تشریف فرمایی امام رضا علیه السلام به نیشابور و توقف در منزل پسندیده و.
- ۲۵۶ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام در محله فروینی نیشابور و.
- ۲۵۷ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام به نیشابور و حدیث سلسله الذهب.
- ۲۶۰ قدمگاه علی بن موسی الرضا علیه السلام در نزدیکی نیشابور.
- ۲۶۱ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام به رباط سعد.
- ۲۶۲ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام به ده سرخ و جوشیدن چشمه آبی.
- ۲۶۳ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام به کوه سنگی و دعای آن بزرگوار.
- ۲۶۳ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام به نوقان و تعیین نمودن تربت خود.
- ۲۶۴ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام به سرخس و زندانی شدن ایشان.
- ۲۶۵ تشریف فرمائی حضرت رضا علیه السلام به مرو و ولایتعهدی آن حضرت.

۲۶۵	عبور امام مجتبی و امام علی بن موسی الرضا علیه السلام از نهاوند
۲۶۹	تشریف فرمائی امام جواد علیه السلام به ایران
۲۷۰	کیفیت شهادت امام هشتم علیه السلام به روایت اباصلت
۲۷۶	تشریف فرمائی امام جواد علیه السلام به ایران برای زیارت پدر بزرگوارشان
۲۷۹	قدمگاه حضرت جواد علیه السلام در سبزوار
۲۸۰	حیات تاریخی امام جواد علیه السلام
۲۸۲	گفتار شیخ مفید درباره امام جواد علیه السلام
۲۸۳	امام جواد علیه السلام از روی آب عبور کرد
۲۸۳	جای پای امام جواد علیه السلام روی سنگ
۲۸۴	تشریف فرمائی حضرت جواد علیه السلام به طیس
۲۸۵	تشریف فرمائی امام حسن عسکری علیه السلام به ایران
۲۸۵	تشریف فرمائی امام حسن عسکری به منطقه جرجان و استرآباد
۲۹۱	تشریف فرمائی امام حسن عسکری علیه السلام به ری و لواسانات و
۲۹۲	مجد امام حسن عسکری علیه السلام در قم و
۳۵۱	تشریف فرمائی امام حسن عسکری علیه السلام به کاشان در راه خراسان
۳۵۳	سیری اجمالی بر وقایع مازندران در صدر اسلام
۳۵۳	چشم اندازی به مازندران پس از ورود اسلام به منطقه
۳۵۶	مازندران و ورود اولین لشکر اسلام
۳۵۷	تشریف فرمائی حنین علیه السلام به ایران
۳۵۷	اعزام نیرو به طبرستان و آمد و رفت ها
۳۵۸	اعزام سفیر از جانب امام صادق علیه السلام به آمل و ساری
۳۵۸	ادامه ماجرا
۳۵۹	شورش مردم طبرستان

۳۶۰	 برخی از امراء و حکام عرب در طبرستان
۳۶۲	 واگذاری حکومت قسمتی از طبرستان از جانب «مأمون» به «مازیار»
۳۶۴	 سرانجام مازیار
۳۶۶	 مازندران و حکومت طاهریان
۳۶۹	 طبرستان پایه گذار اولین حکومت سادات و علویان در ایران
۳۷۰	 آغاز حکومت داعی کبیر در طبرستان
۳۷۱	 چگونگی فتح مازندران و علاقه مردم به سادات
۳۷۲	 سختگیری نسبت به اولاد پیغمبر
۳۷۴	 شهادت یحیی قهرمانی از خاندان نبوت
۳۷۸	 قیام حسن بن زید علوی پایه گذار اولین حکومت شیعه در ایران و
۳۸۸	 سرانجام حسن بن زید داعی کبیر
۳۸۸	 یاد ابن اسفندیار به اجمال از حسن بن زید داعی کبیر
۳۸۹	 محمد بن زید علوی برادر و جانشین داعی کبیر
۳۹۲	 مسعودی ضمن حوادث ایام خلافت معتضد عباسی می نویسد
۳۹۸	 حسن بن زید و حالات و کمالات نفسانی او
۳۹۸	 حکومت حسن بن زید و هجوم شیعیان و سادات به طبرستان و گرگان
۳۹۹	 پیشرفت اسلام به واسطه حسن بن زید
۳۹۹	 جهاد حسن بن زید با کفار و ظالمین و فسادگران و دزدان
۴۰۰	 حسن بن زید در گفتار محدث بزرگوار حاج شیخ عباس قمی (ره)
۴۰۲	 برخورد حسن بن زید با دشمنان
۴۰۲	 حمله روسها به طبرستان و فداکاریهای حسن بن زید
۴۰۳	 محل تولد و تاریخ درگذشت و محل دفن حسن بن زید
۴۰۳	 فرزند حسن بن زید

۴۰۲	 محبت محمد بن زید به دشمنان
۴۰۴	 بلاغت محمد بن زید
۴۰۴	 جوان مردی و بخشندگی محمد بن زید
۴۰۵	 کمک‌های مالی محمد بن زید به سادات و علویون و.....
۴۰۵	 آثار و برکات محمد بن زید علیه السلام
۴۰۶	 فضایل و کمالات و عطایای محمد بن زید برادر داعی کبیر
۴۰۹	 حکومت محمد بن زید (آق امام)
۴۰۹	 اعتراف به یک حقیقت بزرگ
۴۱۰	 گفتار برخی از بزرگان در شأن محمد بن زید
۴۱۱	 مدت حکومت محمد بن زید
۴۱۱	 سکه بنام محمد بن زید
۴۱۳	 شهادت و محل دفن محمد بن زید (آق امام) و اسیر شدن فرزندش
۴۱۳	 موقعیت جغرافیایی و تاریخی مقبره محمد بن زید
۴۱۴	 وجه تسمیه مقبره محمد بن زید به آق امام
۴۱۵	 فرزندان محمد بن زید
۴۱۵	 سرگذشت زید بن محمد بن زید
۴۱۵	 سرگذشت نکبت بار محمد بن هارون سرخسی قاتل محمد بن زید علیه السلام
۴۱۶	 حسن بن زید و محمد بن زید از آغاز تا انجام
۴۱۹	 ناصر کبیر یا ناصر حق «حسن بن علی بن حسن علوی»
۴۲۳	 طبرستان
۴۲۳	 آمل
۴۲۴	 ساری
۴۲۴	 ارم

۴۳۴	جرجان
۴۳۵	گیلان (گیلان)
۴۳۶	دیلمان
۴۳۷	امراء و حکام مازندران در صدر اسلام
۴۳۹	مازندران زیستگاه آل علی علیه السلام یا مهد تشیع
۴۳۹	خاندان میر عماد در هزار جریب
۴۴۱	نسب نامه میر عماد الدین
۴۴۱	تاریخچه میر عماد الدین و چگونگی قیام او
۴۴۵	عنایت امیرالمؤمنین علیه السلام سبب آسایش مردم و دفع ظالمین از مازندران
۴۴۶	خاندان مرعشی در طبرستان
۴۴۷	آیه الله العظمیٰ مرعشی نجفی عالمی بزرگ از تبار مرعشیان
۴۷۰	نقاط کوهستانی مازندران و گیلان زودتر مسلمان شدند
۴۷۱	پیشینه مازندران

پیشگفتار

الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية أمير المؤمنين
وأولاده المعصومين والصلاة والسلام على سيد الأولين
والآخرين محمد وآله المكرمين المظلومين سيما كهف الحصين
وغياث المضطر المستكين مولانا بقیة الله في الأرضين ولعنة
الله على ظالمهم وغاصبي حقوقهم ومنكری فضائلهم و
مناقبهم وهاتکی حدودهم وحرمتهم إلى يوم الدين.

خدیو عظیم ترین حماسه تاریخ و جاودانه ترین آنهاست.

خدیو نه تنها در تاریخ اسلام، بلکه در تاریخ بشریت یک فراز فراموش ناشدنی
و یک اسطوره ماندگار است.

خدیو برای همه آنانی که برای رسیدن به سعادت جاودانی و کمال مطلوب
انسانی در هر خطه و نقطه ای گام برمی دارند، زمزم زلال و رشحه بی ملالی است
که هیچ گاه نعمت لایزال آن فنا و زوال ندارد.

غدیر تجلی حقیقت انسانی و بروز و ظهور مفهوم صحیح ثمره زندگانی و سیر در مسیر پر طراوت و جذبه مواهب رحمانی است.

غدیر طلابه دار کمال و سعادت، پرچمدار خیر و صلاح امت و جلودار آسایش و رفاه بشریست.

غدیر یک واقعه نیست؛ بلکه یک واقعیت است. یک خاطره نیست؛ بلکه یک حماسه است. یک برکه نیست؛ بلکه منبع برکات است.

غدیر عید خدا و روز اعلان امارت و امامت ولی خدا با زبان معجز بیان رسول خداست، که انوار تابناکش از محفله درخشید و از آن پس در طول اعصار و قرون عالم را منور نمود و تا دامنه قیامت به همه جا و همه کس روشنی خواهد بخشید.

غدیر یاد آور نوای از نای جان برخاسته ابر مردی است خدایی که وجدان صاف و ضمیر روشن و زلال پاک سیرتان همیشه تاریخ را به تمسک به حبل المتین الهی فرا خواند و آنان را از حیرت تشنگ و گمراهی باز ستاند.

غدیر روز یأس و نومیدی کافران، روز خذلان و زیونی منافقان و سرآغاز مجد و سرافرازی شیعیان و موالیان امیر مؤمنان است.

غدیر روز اکمال دین الهی و اتمام نعمت نامتناهی و رضایت حق به پیروی خلق از آیین نابی است که ضامن سعادت بشری می باشد.

آری! غدیر را پاس داشتن، نتیجه فطرت سلیمی است که رمز و راز آفرینش در آن نهفته و گِل صلاح آدمی از آن سرشته گشته است.

آری! از غدیر گفتن، حق را ستودن است؛ چرا که ستون خیمه حقیقت و حَقانیت در حجة الوداع، در کناره بی کران غدیر بر زمین نصب گردید و شمع آن

اعماق آسمان‌ها را درنوردید.

آری! تکریم از غدیر یعنی به حق عشق ورزیدن، حق را گفتن، حق را پیروی کردن، حق را نمایاندن و حق را حراست و پاسداری کردن و سینه به سینه و نسل به نسل آن را به حق جویان و حق طلبان گیتی سپردن. و چنین است که همه خوبان به غدیر می‌اندیشند و تمامی نیکان به غدیر می‌بالند و حق باوران، آن را با جان و دل پاس می‌دارند.

و این گونه است که محمد رسول الله ﷺ از غدیر می‌گوید و علی ولی الله ﷺ به غدیر مباحثات می‌کند و فاطمه سز الله ﷺ از آن با عظمت و اعجاب نام می‌برد و هر یک از ائمه علیهم السلام که حجج الله و امناء الله‌اند با تجلیل و تکریم از آن دم می‌زنند و کزوبیان و ساکنان جوامع لاهوت و باریافتگان و پرده نشینان سرادق ملک و ملکوت، با تسبیح و تحمید آن را تقدیس می‌نمایند.

مصادر روایی و منابع غنی حدیثی ما مملو از روایات و احادیثی است که به عظمت و اهمیت عید غدیر می‌پردازند و سیره معصومین صلوات الله علیهم اجمعین را در خصوص بزرگداشت این عید بزرگ عالم اسلام بیان می‌نمایند که غدیر چه روزی است و ائمه علیهم السلام در آن روز چه می‌کردند و چگونه در زنده نگه داشتن آن می‌کوشیدند و به چه نحو آن روز را جشن می‌گرفتند و تعظیم و تجلیل از آن را به شیعیان و موالیان خود می‌آموختند.^۱

در حقیقت می‌توان گفت: بنیانگذار اولین جشن غدیر در تاریخ اسلام، وجود نازنین پیامبر عظیم الشان اسلام ﷺ است که پس از ایراد خطبه بلیغ و پر

۱. برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه به کتاب «غدیر و چشمه‌های جوشان ولایت» تألیف

حماسه، آن مراسم باشکوه را در صحرای جحفه برپا داشتند و جمع عظیم و انبوه مسلمین را به بزرگداشت و تکریم آن امر فرمودند.

و در همین جشن روحانی و محفل نورانی بود که ذات اقدس اله جل و علا، اولین پیام تبریک را با مبارکه آیه

«الْيَوْمَ نَيِّسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوِ الْيَوْمَ

أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاتَّمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا»^۱

بوسیله جبرئیل امین نازل فرمود و مهر تأیید بر آن زد.

و باز در همین مراسم پر وجد و سرور بود که اولین سرود غدیر: *يُنَادِيهِمْ يَوْمَ الْغَدِيرِ نَبِيُّهُمْ*...^۲ به اذن پیامبر و در همان محضر سروده شد؛ در حالی که خیل ملائک و انبوه فرشتگان سراسر منطقه را فرا گرفته بودند و ساکنان ملاء اعلی و قدسیان عالم بالا آن منظره را مشاهده می نمودند و نسیم دلنواز و جانفزای معنوی، حاضران را تحت تأثیر خاص و ملکوتی خود قرار داده بود.

از این رو حادثه غدیر برای همیشه در خاطره ها ثبت گردید و جاودانه و پرفروغ و برقرار ماند.^۳

با توجه به این مطالب، باید گفت که تعظیم و تکریم عید غدیر علاوه بر آنکه مورد رضای خدا و رسول می باشد؛ با ذات و خمیره هر شیعه ای پیوند خورده و وظیفه دینی و اجتماعی هر مسلمانی می باشد.

و از این جاست که اقامه جشن عید سعید غدیر به عنوان یک سنت کهن دینی و

۱. سوره مائده، آیه ۳.

۲. الغدیر، ج ۲ ص ۳۴. اشعار حسان اولین شاعر غدیر.

۳. توضیح بیشتر در این مورد در بخش پنجم همین کتاب آمده است.

ملّی در میان شیعیان و بلاد اسلامی تاکنون ادامه داشته و تا ابد ادامه خواهد داشت. ان شاء الله تعالی.

در این بین یکی از کارهای بسیار با ارزش و قابل ستایش ساکنان خطّه مازندران عموماً و اهالی ساری خصوصاً - که از صدر اسلام پیشرو در دیانت و ولایت بودند و کارهای چشمگیری را در این زمینه انجام می دادند و از این رو این منطقه را قبه الاسلام و التشیع می نامیدند که در ضمن مطالب آینده روشن خواهد شد - قضیه برگزاری جشنهای دهه فرخنده غدیر (دهم تا بیستم ذی الحجه) است که بحمدالله هر ساله با شکوه و عظمت و وسعت بیشتر و بهتری در دار الشیعه ساری برگزار می گردد.

گرچه در سال های اوّل، جشن دهه غدیر به عنوان یک فکر و حرکت ابتکاری و ولایی مخصوص اهالی ساری بود،^۱ ولی به تدریج اقامه جشن دهه غدیر اطراف ساری و دیگر بلاد مازندران را درنوردید و اکنون به عنوان یک سنت حسنه سایر شهرها و استان های کشور شیعه نشین ایران - صانها الله عن الحوادث و الحدّثان - را فرا گرفته است؛ به نحوی که هر شیعه مخلصی از آن به طور شایسته ای استقبال می نماید و احیای دهه پرشکوه غدیر را وجهه همّت خود قرار می دهد.

البته همانگونه که اشاره گردید و توضیح تکمیلی آن در بخش های بعدی ذکر

۱. ساری در میان شهرهای مازندران و دیگر مناطق از دیر زمان به اقامه شکوهمند جشن عید سعید غدیر ممتاز و مشهور بود، ولی طبق اسناد و مدارک موجود آغاز برگزاری جشنهای دهه فرخنده غدیر به صورت رسمی به بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و سالهای آغازین و بربرکت چهاردهمین قرن هجرت بر می گردد که ان شاء الله تعالی شرح و بسط این مطلب در بخش پنجم همین کتاب ارائه می شود...

خواهد شد، اقامه جشن غدیر از همان اولین لحظات نصب امیر المؤمنین علیه السلام به مقام امارت و پیشوائی مسلمین، از جانب رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله به امر پروردگار عالمیان از کنار برکهٔ پر برکت غدیر آغاز و در هر کجا که شیعه‌ای بوده و باشد تا دامنهٔ قیامت ادامه خواهد یافت و این مختص به یک شهر یا منطقه‌ای مثل ساری یا مازندران نبوده و نیست.

بزرگداشت عید سعید غدیر معیار تشیع و علاقمندی به خاندان عصمت و طهارت است که در هر دوره و زمانی استمرار داشته و دارد. ولی گاهی در فراز و نشیب‌های تاریخ، در منطقه‌ای خاص جلوه‌های ویژهٔ ولایت بروز می‌نماید که باید به آن با دیدهٔ انصاف نگریست و دربارهٔ آن حق را همانگونه که می‌باشد، بازگو نمود.^۱

۱. همانگونه که برپا داشتن مراسم ایام فاطمیه در اصفهان با عنوان بزرگداشت یک‌هزار و چهارصدمین سال شهادت صدبفه طاهره حضرت زهرا علیها السلام با پیام مرجع عظیم الشان عالم تشیع حضرت آیه الله العظمی آقای حاج سید محمد رضا موسوی گلپایگانی اعلی الله مقامه الشریف، بی‌شک صرف‌فصل جذبدی در تعظیم شعائر دینی و ولایت و عرض ارادت به ساحت قدس فاطمه زهرا علیها السلام در سطح استان اصفهان و دیگر استان‌ها و حتی خارج از کشور گردید و هر ساله با رونق و شکوه خاصی ادامه دارد تا آنجائیکه روز سوم جمادی الثانی، با فضل الهی و عنایت ائمه اطهار علیهم السلام به ویژه ولی عصر امام زمان ارواحنا له الفداء و با تلاش و پیگیری و همت والای مراجع عظام، زعمای قوم و تصمیم مسئولین عالی رتبهٔ کشور و در نهایت با تصویب مجلس شورای اسلامی از سال ۱۳۷۹ منجز به تعطیل رسمی کشوری گردید، آنهم با عنوان روز شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام که قطعاً مورد عنایت آقا امام زمان علیه السلام و موجب حفظ این کشور اهل بیت از فتنه‌ها و بلیات آخرالزمان خواهد بود و شیعیان و موالیان آن مظلومه در ایران و سایر بلاد اسلامی و شیعی چنان شور و سوزی در این دو - سه ساله بخصوص با عنوان تعطیل رسمی از خود ظهور و بروز دادند که بحق می‌توان از آن به عاشورای فاطمی تعبیر نمود و ان شاء الله تعالی تا ظهور ولی امر ارواحنا له الفداء انجام وظیفه و ارادت خویش را بیشتر خواهند کرد. علاقمندان برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه

می‌نوانند به کتاب (یادوارهٔ یکهزار و چهارصدمین سال شهادت فاطمه زهرا علیها السلام) تألیف میر سید حبیب مرشد ابطحی) مراجعه نمایند. و ما در اینجا از آن حرکت عظیم تنها به پیام مهم و تاریخی حضرت آیه الله العظمی گلپایگانی قدس سره الشریف که بخش‌هایی از آن در روزنامه‌های اطلاعات، رسالت، جمهوری اسلامی و ابرار روز پنجشنبه ۸ آذرماه ۱۳۶۹ برابر ۱۰ جمادی الاول ۱۴۱۱ منتشر گردید اکتفا می‌نماییم.

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الله تعالى: ﴿وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ﴾.

وقال عز من قائل: ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾

یکهزار و چهارصدمین سال شهادت ام‌الائمۃ النبیاء، حجة الله الكبرى، بقیة النبوة وثمرۃ الرسالة سیده نساء العالمین فاطمة الزهراء علیها السلام یگانه دخت پاک نبی صلی الله علیه و آله و سلم را به محضر مقدس حضرت بقیة الله الاعظم حجة بن الحسن المیسری ارواحنا و ارواح العالمین له الفداء و مسلمانان جهان خصوصاً شیعیان و ملت شریف ایران تسلیت عرض می‌کنم.

و توجه تمامی مسلمانان را به جلالت و عظمت مقام والای بانوئی معطوف می‌دارم که خداوند متعال در قرآن از او به (کوثر) یاد می‌کند و رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم به هنگام نزول آیه ﴿وَاتِّذُنَّ الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ فدک را به او عطا می‌فرماید و بعد از نزول آیه تطهیر، در کنار خانه فاطمه زهرا علیها السلام می‌فرماید: السَّلامُ عَلَیْکُمْ اَهْلَ الْبَیْتِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و به هنگام مباحله مصداق ﴿نِسَائِنَا وَنِسَائِكُمْ﴾ فرار می‌گیرد و آیات ﴿وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مَشْكُونًا وَنِیْمًا وَأَسِیرًا إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا﴾، ﴿وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ...﴾ در شأن او و همسر و فرزندان نازل می‌گردد.

پیامبر گرامی اسلام دستش را می‌بوسید و او را بجای خویش می‌نشانند و با لقب (ام‌ابیها) خطاب می‌کرد و کراراً درباره‌اش می‌فرمود: «أَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، أَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ

وَالْآخَرِينَ، فَذَلِكَ أَبُوكَ يَا فَاطِمَةُ، إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لِرِضَاكَ وَيَغْضِبُ لِعُصْبِكَ».

و هر گاه پیامبر با حضرت علی علیه السلام برای بیان اسرار، خلوت می فرمود، فاطمه علیها السلام را نیز شرکت می داد.

فاطمه، وَلِیَّةُ اللَّهِ، حُجَّةُ اللَّهِ، و بارهٔ تن و روح رسول الله بود، احدی از او به پیغمبر شبیه تر و نزدیک تر و محبوبتر نبود، او صدیقهٔ کبری و ناموس الله عظمی بود و خداوند متعال نسل پیغمبر صلی الله علیه و آله و امامان مکرم را از ذرّیة او قرار داد.

ادب و اطاعت خالص او از پدر بزرگوار و احترام بی نظیر رسول اکرم از او، همسر داری، خانه داری، تربیت فرزند و همهٔ صفات و اخلاقی آموزنده و مشحون به حقایق عالی عرفانی و عنایات خاصهٔ سبحانی بود.

اکنون که این ایام مصادف با یکهزار و چهارصدمین سال شهادت صدیقهٔ طاهره علیها السلام است، انتظار داریم مسلمانان و شیعیانی که بوسیلهٔ مودت و دوستی خاندان رسالت و ولایت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، به خداوند متعال تقرب می جویند، با اقامهٔ مجالس بیشتر و مراسم سوگواری و ذکر مناقب و فضائل و تعظیم و تجلیل از شخصیت آن بانوی اسلامی و فخر عالم نسوان و انسان، با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام تجدید عهد کنند و برای خودسازی و تکمیل نفس و تهذیب اخلاق از این برنامه ها استفاده های ارزشمند نمایند.

و نیز پیرامون ابعاد گستردهٔ حیات و شخصیت والا و خصائص مقدّس اخلاقی و علمی و سیره و روش و مجاهدات آگاهانه و احتجاجات و عبادات و زهد و صبر و ایثار و شجاعت و صراحت و فصاحت و بلاغت و علم و عرفان و عبادت و عصمت و طهارت آن بانوی بانوان، سخنارها تشکیل شود و رسانه های گروهی، مؤلفان و نویسندگان با تألیف کتاب و رساله و خطباء و شعراء با ایراد سخنرانی ها و سرودن اشعار نغز و شیوا و خلاصه همگان در خور امکانات خود، این فرصت را گرامی بدانند و ابعاد عظمت شخصیت آن بانوی بی همتا و همچنین دیدگاه ها و تعالیم قولی و عملی آن حبیبهٔ خدا را در مورد زن و نقش و موضع او در اجتماع، تبلیغ کنند.

شایسته است بانوان، برای پیمودن مدارج ترقی و تعالی به حضرت زهرا علیها السلام، این بانوی برگزیدهٔ خدا تأسی بجویند، و در رعایت حیا و حجاب و عفت و التزام به تکالیف شرعی، او را رهبر یگانهٔ خود بدانند؛

به شهادت تاریخ، برگزاری جشن‌های دهه غدیر در ایران اسلامی بلکه در تاریخ شیعه و جهان تشیع از ساری آغاز گردیده و با همت شهروندان عزیز این منطقه تداوم یافته^۱ است. امید آنکه این سنت باشکوه تا ظهور موفور السور و لی الله الاعظم امام زمان ارواحنا فداء، در این سامان همچنان ادامه داشته و در همه بلاد و مناطق شیعه نشین داخل و خارج کشور نیز رواج یابد و شیعیان و علاقمندان به خاندان رسالت این دهه فرخنده و بخصوص این عید سعید را به عنوان بزرگ‌ترین عید جهان اسلام تا دامنۀ قیامت تکریم نمایند. ان شاء الله تعالی.

بدیهی است در این میانه هر شیعه‌ای که روح ارادت و علاقمندی به خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام و عزّی انجام وظیفه نسبت به ساحت قدس ولایت و

زیرا فاطمه زهرا علیها‌السلام برای جامعه بانوان، بهترین الگو می‌باشد.

و نیز شایسته است متمکّنین با تأسیس مراکز عامّ المنفعه در جهت تأمین نیازهای جامعه اسلامیان خاطره بزرگداشت مطلع پانزدهمین قرن شهادت دخت گرامی پیامبر اسلام را برای همیشه در دلها زنده نگهدارند.

از خداوند متعال مسألت می‌نمایم که در آخرت ما را از شفاعت آن شفیعه کبری و در دنیا از عنایات و تأییدات فرزند عزیزش فخر آل رسول، حضرت بقیۀ الله الاعظم، مهدی موعود، ارواح المالین له الفداء، محروم نفرماید و به همه مسلمانان توفیق حفظ ارزشهای اسلامی و وحدت کلمه و تعظیم شعائر و نیروی کفر ستیزی و روحیه استقلال و استغناء از بیگانگان و جهاد با استعمارگران را عطا فرماید و وطن اسلامی ما و همه سرزمینهای مسلمان نشین را از شرّ تجاوز استکبار غرب و شرق محافظت بفرماید.

(بحقّ سیدتنا فاطمة الزهراء وبحقّ ائمتها وبنیها صلوات الله علیهم اجمعین)

نهم جمادی الاولی ۱۴۱۱

محمد رضا الموسوی گلپایگانی

(به نقل از: یادواره یک هزار و چهارصدمین سال شهادت فاطمه زهرا سلام الله علیها، ص ۱۹ تا ۲۲)

۱. به بخش پنجم همین کتاب مراجعه شود.

امامت داشته باشد، سعی می‌نماید که خدمتی هر چند به مقدار (ران ملخی پیش سلیمان بردن) یا (کلافی به بازار خریداری یوسف عرضه داشتن) تقدیم محضر همایونی اوّل مظلوم عالم وجود بنماید.

از این رو، این ارادتمند درگاه باجلالت امیرالمؤمنین علیه افضل صلوات المصلین با توفیقی که خداوند متعال در این چند روزه زندگانی رفیق نمود و مرا موفق داشت که گوشه‌ای از آثار و مآثر جاودانی آل البیت علیهم السلام را ضبط و نشر نمایم، پس از طبع کتاب «الشّیعه فی احادیث الفریقین»^۱ و اهداء جزوه «از زلال زمزم غدیر»^۲ به همه ره‌پویان حضرتش و نیز انتشار کتاب «غدیر و چشمه‌های جوشان ولایت»^۳ در عید سعید غدیر سه سال گذشته، در مناسبت‌های گوناگون و به سبب پیشنهاد بعض از عزیزان و میل باطنی خود در این فکر بودم که به منظور تقدیر از زحمات و خدمات دوستان خوب و ولایی و سروران و برادران باصفای ساروی که پرچم پرشکوه برگزاری جشن‌های پرشور و سرور علوی را بر دوش می‌کشند و پیشاپیش کاروان غدیربان در حرکتند - که خداوند توفیقاتشان را زیاده‌تر بفرماید و بر تأییداتشان بیفزاید - اقدام به تألیف کتابی در خصوص

۱. این کتاب که از همین نویسنده در سال ۱۴۱۶ قمری انتشار یافته، شامل تحقیقاتی پیرامون شیعه و فضایل آنها از زبان رسول اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام می‌باشد.

۲. جزوه مزبور بصورت بسیار گسترده و در چاپ‌های متعدد در قم، اصفهان، اقلید، مشهد، کرمانشاه، تهران و ... منتشر گردید. از جمله در جشن‌های دهه غدیر ساری با همت بانان خیر به شمیمان و علاقمندان اهداء گردید.

۳. در ذیحجه الحرام ۱۴۲۱ به مناسبت عید غدیر، این کتاب انتشار یافته است و حاوی مطالبی در خصوص مناسبت‌های ولایی که در ماه ذی الحجه اتفاق افتاده می‌باشد. همچنین در این کتاب تحقیقی علمی درباره شهادت به ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام در اذان (شهادت نائنه) به عمل آمده است.

جشن بزرگ دهه فرخنده غدیر در مرکز استان مازندران، (ساری) بنمایم. ولی به خاطر زیادی اشتغالات و کمی بضاعت و عدم فراغت بال، این توفیق بزرگ نصیبم نمی شد. اما فکرم دائماً در این راه روانه و دنبال بهانه بود.

تا آنکه در آبان ماه سال ۱۳۸۰ برای شرکت در جشن نیمه شعبان، خجسته سالروز میلاد مسعود قطب عالم وجود، مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، سفری به ساری داشتم. یکی از دوستان آن دیار مطلبی را با من در میان نهاد که سبب حرکتی تازه در اینجانب گردید و مازندران، مخصوصاً ساری، برای جلوه‌ای دیگر و جذبه‌ای بهتر پیدا نمود.

تا آن روزگرچه مازندران و خطه طبرستان را محل نشو و نمای شیعیان غیور و سرافراز امیرالمؤمنین و اولاد گرامی ایشان علیهم السلام می دانستم (که صفحات زرین تاریخ، خود مؤید آن است)؛ ولی موضوع مطرح شده در آن سفر بابی تازه به مسائل ارزشمندی را بر من گشود که به سادگی نمی توانستم از کنار آن بگذرم. این مطلب مرا بر آن داشت که از دریچه‌ای دیگر به دارالمؤمنین مازندران بنگرم و دیگر درنگ ننمایم و فکر و اندیشه خود را به عزم قطعی مبدل سازم و با استعانت از خدای بزرگ، بمنظور احیای امر اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام و انجام خدمت کوچکی به ساحت بس بزرگ و باجلالت اخ الرسول، زوج البتول، ابوالسبطين و ثانی الثقلین، اسد الله الغالب، مطلوب کل طالب، الامام علی بن ابی طالب، صلوات الله و سلامه علیه، جدّ و جهدی تازه نموده و در حدّ وسع و توان خویش مسئولیت تتبّع و تحقیق را بر عهده گرفته و گوشه‌ای از تاریخ یکی از مناطق کهن شیعه نشین و شیعه پرور را به رشته تحریر درآورم.

مطلب شنیده شده آن بود که در شهر مذهبی و ولایی ساری بقعه‌ای بنام بقعه

ملا مجدالدین وجود دارد که شرافت سفارت از جانب امام صادق علیه السلام، رئیس مذهب شیعه، به او عطا شده و پس از سالیانی اقامت و ارشاد و هدایت، روح پاکش به شاخسار چنان پرواز و در محل بقعه فعلی در ساری مدفون و قبر شریفش از همان زمان تاکنون ملاذ و مزار خاص و عام قرار گرفته است.

پس از اطلاع از این مسأله، طبیعت جستجوکننده‌ام که عادت و خوی هر محقق و نویسنده‌ایست، مرا بر آن داشت که زوایای امر را هرچه سریعتر بررسی نمایم و وارد کار شوم. سرانجام در ایام شهادت جانشوز حضرت امام صادق علیه السلام (دی ماه ۱۳۸۰) امکان سفری دیگر به ساری برای میسر گردید و از نزدیک توفیق زیارت مزار حضرت ملا مجدالدین و بعضی از امام زادگان لازم‌التعظیم آن نواحی و حدود فراهم آمد و این خود زمینه‌ای برای آغاز تحقیق گشت. ره توشه این سفر پربار و تحقیقات بعدی، مطالبی است که در این کتاب به شرح و بسط آنها خواهیم پرداخت.^۱

تذکر این نکته لازم است که در رابطه با مازندران و منطقه طبرستان کتاب‌های متعددی بصورت مستقل و مفصل از زمان‌های قدیم تألیف شده است که در بخش‌های مختلف این کتاب به آن اشاره می‌شود.

در اکثر متون و مصادر تاریخی اعم از عربی و فارسی و دیگر زبانها مطالب گوناگون و متنوعی در این خصوص به رشته تحریر و طبع درآمده است و بعضا کماکان به صورت خطی در گنجینه‌های کتابخانه‌های مهم داخل و خارج موجود

۱. در حین تحقیق و تدوین کتاب به مطالب ارزنده‌تر و مهم‌تری از قبیل تشریف فرمایی ائمه علیهم السلام به این منطقه و عنایات آن بزرگواران به شیعیان این سامان و اعزام سفیر و نصب نماینده و... برخوردیم که در قسمتهای مربوطه مطالعه می‌نمایید.

می‌باشد، بسیاری از مستشرقین در سفرهای خود به این قسمت حساس و پرخطر کشور، ابعاد مختلف آن را بررسی نموده و نتایج تحقیقات دقیق خود را در قالب سفرنامه، گزارش و تحلیل‌های تاریخی و جغرافیایی بیان داشته‌اند، تا حدی که در بعضی از مجموعه‌های بزرگ تاریخی - جغرافیایی، حتی طول و عرض درخت‌های کهن مازندران را اندازه گرفته و از آن نام برده‌اند و... که به جای خود قابل تقدیر و تحسین می‌باشد.^۱

ولی در خصوص سابقه تشیع در این صفحه پهن‌آور - که می‌توان گفت در سطح کشور با مزایای ویژه‌ای که دارد کم نظیر است - تاکنون نوشته مستقل و جالب توجه‌ی منتشر نشده است. در زیر به گوشه‌هایی از ویژگی‌های ممتاز این منطقه که درخور بررسی و تحقیق است اشاره می‌شود:

- کیفیت بروز و ظهور تشیع در خطه طبرستان از روز نخست و تأثیر آن در کل مملکت، در طول تاریخ ورود اسلام به ایران.

- اعزام سفرا و نمایندگان از جانب ائمه دین و بزرگان شیعه در ادوار گذشته به این نواحی و مکاتبات و مراسلات فی مابین.

- محبت و ارادت بسیار زیاد مردمان این دیار نسبت به خاندان رسالت و رواج و حفظ آداب و سنن و فرهنگ شیعی در این سامان که سبب جذب بنی الزهرا و سادات عظام به این حدود گردیده است.

- ریشه‌ها و کیفیت قیام و حکومت علویین و سادات در این مناطق.

- رواة، محدثین، اصحاب ائمه علیهم‌السلام مشاهیر و رجال نامدار و مراجع بزرگ و

۱. ان شاء الله در آخر کتاب لیستی از کتابهای منتشر شده در خصوص تاریخ مازندران و طبرستان تحت عنوان «کتابنامه مازندران» ارائه خواهد شد تا برای اهل فن و ارباب تحقیق مفید واقع گردد.

علما و فقهاء پرآوازه شیعی این خطه شیعه خیز و شیعه پرور و تأثیرگذاری آنان در عالم تشیع و جهان اسلام.

- مؤلفات، مصنفات، ابداعات، ابتکارات اختراعات و دیگر خدمات دینی، علمی، اجتماعی و سیاسی فقهاء و بزرگان و زیدگان این دیار در گذشته و در حال حاضر.

- مجاهدت‌ها و مقاومت‌ها و مبارزاتی که مرزداران و سنگر نشینان پاک سرشت این نقطه از کشور امیرالمؤمنین علیه السلام به منظور اعتلای دین و آیین داشتند و مقابله‌هایی که طوائف و قبایل و عشایر این حدود و سامان به زعامت و رهبری فقهاء و علماء امین و دلسوز خود در طول تاریخ برای احیای حق و امانه باطل و دفع شر و رفع فتن اهل بدع و ضلال در راه حفظ کیان تشیع و موارث اهل بیت علیهم السلام نمودند.

- شهدای روحانیت در طول تاریخ (از صدر اسلام تا کنون) از طبرستان و مازندران در راه تحکیم اساس تشیع و دیانت و حفظ حدود و ثغور کشور و...

همانطور که گفته شد متأسفانه کمتر اثر منسجمی در این زمینه‌ها در تاریخ به چشم می‌خورد، به حدی که بعضی از متون یا متعرض آنها نشده‌اند و یا در صورت تعرض، بصورت ضمنی و پراکنده و خیلی مختصر از کنار آن گذشته‌اند. بی شک هنوز ناگفته‌های زیادی در خصوص موضوعات اشاره شده و دیگر امور ارزنده‌ای که از آن غافلیم وجود دارد و مازندران با آن همه سوابق و خدمات مذهبی و ولایی در جایگاهی که در تاریخ اسلام و تشیع باید باشد، قرار نگرفته و نیست.^۱

۱. البته قابل توجه است که در سال ۱۳۷۹ به خاطر حسن مطلع و حسن ختام آن با عید سمید غدیر

جبران این نقیصه بنظر نگارنده - که به خاطر ریشه‌های عریق و عمیق تشیع در مازندران، علاقه و ارادت خاصی به مازندران و مازندرانیها دارد - در آن است که اهل ذوق و تحقیق و ارباب کمال و تدقیق از خود منطقه مازندران و طبرستان (که به خاطر بومی بودن و آشنائی با آداب و سنن منطقه، بهتر می‌توانند زمینه‌ها و زاویه‌های گوناگون را در این امر مورد بررسی قرار دهند) دامن همت برکمرزنند و غبار ابهام از چهره تاریخ مشعشع تشیع در دارالولایت طبرستان بزدایند و جایگاه رفیع و منبع این دیار را در صفحه روزگار تعیین و تبیین فرمایند و حق طلبی‌ها، حق‌گویی‌ها، رشادت‌ها، مقاومت‌ها و عظمت و شوکت، و مجد و عزت دیرینه خود را پاس بدارند و برای حق جویان تاریخ ارمغانی گران‌بها و نفیس بجای بگذارند.

بهر حال از آنجا که تاکنون (بنا به تتبع نویسنده) تحقیق مبسوطی در رابطه با جلوه‌های تشیع در مازندران انجام نگرفته و کتاب مستقلی در این زمینه نگاشته نشده، لازم بود تا یک گام مقدّماتی در این خصوص برداشته شود و زمینه برای محققین دیگر آماده گردد، لذا به حول و قوه الهی کار را شروع نموده و مطالبی را

خیم و نامگذاری آن سال به نام با برکت آقا امیرالمؤمنین علیه السلام - که این مطلب خود برگ زرین دیگری در تاریخ پرافتخار تشیع در ایران زمین است - با همت مسئولان و نخبگان و محققان محترم استان مازندران کنگره‌ای تحت عنوان «امام علی علیه السلام و تجلی ولایت در مازندران» در مرکز مازندران، ساری برگزار گردید که موجب تقدیر و ستایش فراوان است.

«تجلی ولایت» نام کتابی است که در برگزیده مقالات برگزیده این کنگره می‌باشد. در قسمت دوم این کتاب مقالاتی گنجانده شد که به تشریح گوشه‌هایی از تاریخ تشیع در این سامان می‌پردازد و به آنچه که ما به دنبال تبیین آن هستیم اشاراتی دارد. اهل تحقیق برای اطلاع بیشتر به کتاب مذکور مراجعه نمایند و ما ان شاء الله تعالی در بخش پنجم همین کتاب، به مناسبت به این کنگره و آثار آن خواهیم پرداخت.

در پنج بخش ،

بخش اول: مازندران، پیشگام در تشیع.

بخش دوم: ساری، دارالملک تشیع از روز نخست.

بخش سوم: بنی الزهرا و امامزادگان، در خطه شمال و طبرستان.

بخش چهارم: مشاهیر و رجال نامی مازندران در طول تاریخ تشیع.

بخش پنجم: مازندران و احیاء امر اهل بیت در بلندای تاریخ و اقامه جشن باشکوه دهه غدیر.

با نام «جلوه‌های تشیع در مازندران از آغاز تا دهه غدیر» عرضه میدان اهل ذوق و تحقیق می‌نماییم.

در اینجا لازم می‌دانم از همه ارباب علم و اطلاع که این کتاب را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهند، تقاضا بنمایم که نویسنده را از تذکرات سودمند و اطلاع رسانی‌های مفید خود بی‌ بهره ننمایند و با ارسال اطلاعاتی که در اختیار دارند (در هر زمینه، اعم از نسخ خطی، اسناد و مدارک و عکس و شعر، اجازات و احکام و دیگر مطالب مربوطه) در هرچه غنی‌تر ساختن این اثر، (که ان شاء الله تعالی خدمتی به اساس دیانت و ولایت است) و تکمیل و تصحیح کتاب در چاپ‌های بعدی با نویسنده همکاری نمایند و خود را در اجر اخروی آن سهیم و شریک گردانند.

به عنوان حسن ختام فرصت را مغتنم شمرده از همه عزیزانی که با شور و شوق در گردآوری این اثر دینی و تاریخی، به هر نحو و مقدار، حقیر را مرهون الطاف و عنایات خود قرار دادند، تشکر و قدردانی می‌نمایم. به خصوص از محضر حضرت آیه الله نظری دامت برکاته، مؤسس و مروج اساس رفیع جشن‌های دهه مبارکه غدیر که مشوق و زمینه ساز اصلی تحقیق و تألیف این اثر بودند

تقدیر و سپاسگزاری به عمل آورده، دوام توفیقات و مزید تأییدات همگان را از
ساحت مقدس الهی در ظلّ توجّهات بقیة اللّٰه الاعظم ارواحنا لتراب مقدمه
الفداء، خواستار و ملتزم دعاى خیر می‌باشم.

قم - حرم کریمه اهل بیت، حضرت فاطمه معصومه علیها السلام

خدمتگزار آستان قدس علوی

سید علی موحد ابطحی اصفهانی